

VINT LLATINISMES PER ANAR PEL MÓN

ALEA IACTA EST

‘El dau [la sort] ha estat llançat’. S'utilitza quan es pren una decisió definitiva i irreversible en un assumpte. És a dir, quan ja no hi ha marxa enrere i el futur d'una qüestió queda en mans de l'atzar.

EXEMPLE

No podem estudiar més per a l'examen, així que... *Alea iacta est!*

CAPTATIO BENEVOLENTIAE

‘Captació de la benevolència’. Els moderns diran que és el títol d'una cançó de Manel. És un recurs que consisteix a captar l'atenció del públic a l'inici d'un parlament, d'un discurs o d'una obra.

EXEMPLE

La *captatio benevolentiae* és una de les funcions principals dels pròlegs. Ho sabies?

ALTER EGO

‘Un altre jo’. O sigui, ets tu, però no ets tu, és un altre tu que també forma part de tu. Saps què volem dir o què?

EXEMPLE

La incorrecta és l'*alter ego* lingüístic de les germanes Planas a les xarxes socials.

CARPE DIEM

‘Agafa el dia’. És a dir, aprofita el temps! Aquesta expressió ha esdevingut un tòpic literari i també un tatuatge recurrent entre el món dels *quillos*, especialment durant l'última dècada del segle xx.

EXEMPLE

Carpe diem i a viure, tu!, que la vida són dos dies.

CASUS BELLI

‘Motiu de guerra’. Usat en un sentit més ampli, significa qualsevol motiu que pugui causar un conflicte.

EXEMPLE

Home, explicar el final d’una sèrie no és violència, però és *casus belli*.

ERRARE HUMANUM EST

‘Cometre un error és humà’. Serveix per excusar una persona o excusar-se un mateix amb elegància i estil.

EXEMPLE

La va ben cagar nomenant-lo coordinador, però què vols fer-hi: *errare humanum est!*

FACTA, NON VERBA

‘Fets, no paraules’. És a dir, s’exigeix demostrar de manera fefaent (amb fets) allò que algú ha dit de paraula.

EXEMPLE

Facta, non verba! Perquè de tot això que dius, no me’n crec ben res.

IN EXTREMIS

‘En el darrer moment’. Es fa servir per expressar que una acció s’ha dut a terme al límit, a última hora!

EXEMPLE

La Lamu va entregar el Treball Final del Màster *in extremis*, però el va aprovar!

DURA LEX, SED LEX

‘La llei és dura, però és la llei’. La utilitzem per expressar impotència o resignació davant d’una decisió judicial.

EXEMPLE

Com diria en Carles Porta, *dura lex, sed lex!*, a vegades la llei és injusta.

EX PROFESSO

‘Expressament, amb intenció’. És a dir, fer una cosa ‘a propòsit’ i ‘conscientment’ i no pas de casualitat o per atzar.

EXEMPLE

El professor va fer els exercicis de l’examen *ex professo* perquè no aprovés ni Déu!

HIC ET NUNC

‘Aquí i ara’. És com un *carpe diem* però menys conegut, més finet i més cuqui. Et faràs l’interessant amb aquest llatíisme i ho saps!

EXEMPLE

Hem d’aprendre a viure l’*hic et nunc!*
Si pensem massa, malament raï!

IN SUO TEMPORE

‘Al seu temps, en el moment oportú’.
Et serà útil per filosofar i fer frases sobre la vida en general.

EXEMPLE

Si ha de ser, serà. Tot *in suo tempore!*

IPSO FACTO

‘Per aquest mateix fet’.
Expressa immediatesa en una acció.

EXEMPLE

L’han despatxada *ipso facto*
i sense avisar-la, d’un dia a l’altre.

MEA CULPA

‘Per culpa meva’. Expressa reconeixement i assumptió de culpa. Quan reconeixes que l’has cagat, vaja.

EXEMPLE

Això de l’ordinador... *Mea culpa!*
Em vaig deixar el carregador a casa.

PECCATA MINUTA

‘Faltes petites’. S’utilitza per designar una culpa o equivocació de poca importància.

EXEMPLE

El que ha fet és *peccata minuta*,
t’has passat una mica amb el càstig!

QUID PRO QUO

‘Una cosa per una altra’. En el seu ús original es feia referència a una equivocació, un error. Actualment també es fa servir en el sentit d’intercanviar una cosa per un altra.

EXEMPLE

És un *quid pro quo*: jo et dic el que vols saber i tu em convides a una cervesa!

RARA AVIS

‘Ocell rar’. Persona o cosa que es considera una excepció singular, única.

EXEMPLE

Kitsch va ser un *rara avis* del rock català durant la dècada dels 80, ja que eren diferents de tot el que hi havia en aquell moment.

SINE QUA NON

‘Sense la qual no’. Aquesta expressió fa referència a la condició o acció que és indispensable, imprescindible o essencial per a alguna cosa.

EXEMPLE

Entregar les tasques quan toca és una condició *sine qua non* per aprovar la matèria.

TOTUM REVOLUTUM

‘Tot regirat’. Podria ser un encanteri de Harry Potter, però no ho és. S’utilitza per expressar una situació en què hi ha una confusió total.

EXEMPLE

Aquest armari és un *totum revolutum*.
És impossible trobar-hi res!

VOX POPULI

‘La veu del poble’. S’utilitza per afirmar la veritat d’una opinió o d’un judici acceptats arreu.

EXEMPLE

És *vox populi* que a aquest ritme no serem mai *indepes*.

Troba el llatanisme. Alerta amb els *lapsus linguae!*

① _ _ _ _ O _ _
_ _ N G _ _ _ _

Quan algú no és benvingut a un lloc. Vaja, que no el volen veure ni en pintura.

② A _ T _ _ E _ _

Una altra personalitat d'una mateixa persona. Quin embolic, oi?

③ C _ _ _ _ V D _

La distinció d'excel·lència en la qualificació que li posaran a la nostra amiga Judit Pujol quan entregui la tesi doctoral.

④ S _ _ _ _ U _

Grau màxim en alguna cosa. (I no és *es colmo!*)

⑤ _ _ S _ _ B _ _ _ _

La circumstància o el motiu perfecte per iniciar un conflicte bèl·lic.

⑥ _ _ F _ _ G _ _ _ _

Quan t'enganxen fent alguna cosa que no toca.

⑦ _ i _ E V _ _ _ A

Part del nom d'un programa de televisió que va fer més mal que bé. Significa 'al contrari'.

⑧ R _ _ _ R _ _ _ _ M

Allò que vam intentar fer l'1 d'octubre a Catalunya.

⑨ S _ R _ _ _ _ S _ N S _

En un sentit molt exigent i rigorós.

⑩ P _ _ _ _ D _ _ _ _

Per la gent que vam escriure SMS i PD.